

UDC 339.977

CHINA'S GLOBAL COMPETITIVENESS

Yu. Chaliuk

ORCID: 0000-0002-4128-392X

Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

54/1, Peremogy avenue, Kyiv, 03057, Ukraine

Lamur4ik07@gmail.com

The work performed structure-factor analysis of the global competitiveness of China. The Global Competitiveness Index, the Ease of Doing Business Index, the Global Innovation Index, the International Digital Competitiveness Rating and the Global Financial Centers Index were used. Today, China is one of the largest and most developed economies in the world, a powerful space and nuclear power, a leading global player. Its trade, technological and investment impact is felt around the world. China has developed the production of almost the entire range of consumer goods, equipment, and electronics for both domestic use and for business, trade, industrial and agricultural production. China has evolved from an underdeveloped poor country into a middle-income economy. In 2019, purchasing power parity was \$ 10,839 per year. In a global pandemic, the Chinese economy has suffered the least economic losses. In 2020, China's GDP grew by 2%, while other countries have a negative figure. A new five-year plan for 2021–2025 has been launched, based on a dual circulation strategy. The effectiveness of this innovative strategy is to increase the transparency of domestic financial transactions and business processes and to expand foreigners' access to China's capital markets. China aspires to become a high-income country by the end of 2025 (\$ 12,536 per PPP). According to the Global Competitiveness Index in 2019, China ranked 28th and ahead of countries in all technological indicators and innovations. Analysts at the World Economic Forum also praised China's achievements in developing the labour market and improving the skills of its staff. They predict that the Chinese economy in dollar terms will outpace the US economy by 2028. In order to maintain a high position in the ranking of leaders of global economic development, China has set the following tasks: first, the implementation of digitalization of the economy and robotics; secondly, ensuring the permanence of education and quantum breakthrough; third, the implementation of the block chain concept and dual circulation strategy in the domestic capital market; fourth, the creation of a digital version of the Yuan as an alternative to the dollar; fifth, the development of renewable energy and innovative production technologies; sixth, the use of artificial intelligence.

Key words: China, global competitiveness, Chinese economy, Thucydides trap, Chinese megatrends, digital economy, dual circulation strategy.

ГЛОБАЛЬНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ КИТАЮ

Ю. О. Чалюк

У роботі здійснено структурно-факторний аналіз глобальної конкурентоспроможності Китаю. Використано Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс лег-

© 2021 Yu. Chaliuk; Published by the A. Yu. Krymskyi Institute of Oriental Studies, NAS of Ukraine and the Ukrainian Association of Sinologists on behalf of *The Chinese Studies*. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

кості ведення бізнесу, Глобальний індекс інновацій, Міжнародний рейтинг цифрової конкурентоспроможності та Індекс глобальних фінансових центрів. Нині Китай – одна із найбільших і найрозвиненіших економік світу, могутня космічна та ядерна держава, провідний глобальний гравець. Його торговельний, технологічний та інвестиційний вплив відчутний у всьому світі. Він розвинув виробництво практично всього асортименту споживчих товарів, обладнання, електроніки як для побутового користування, так і для бізнесу, торгівлі, промислового та аграрного виробництва. Китай перетворився з нерозвиненої бідної країни на економіку із середнім рівнем доходу на душу населення. У 2019 році паритет купівельної спроможності становив 10 839 дол. на рік. В умовах глобальної пандемії китайська економіка зазнала найменших економічних втрат. У 2020 році ВВП Китаю зріс на 2%, тоді як інші держави мають негативний показник. Розпочато новий п'ятирічний план на 2021–2025 роки, в основі якого лежить стратегія подвійного обігу. Результативність цієї інноваційної стратегії полягає у збільшенні прозорості внутрішніх фінансових транзакцій та бізнес-процесів та у розширенні доступу іноземців до ринків капіталу КНР. Китай прагне стати державою з високим рівнем доходу до кінця 2025 року (12 536 дол. за ПКС). За Індексом глобальної конкурентоспроможності у 2019 році Китай посів 28-е місце та випереджає країни за всіма технологічними показниками та інноваціями. Також аналітики Всесвітнього економічного форуму високо оцінили здобутки Китаю у сфері розвитку ринку праці та покращенні навичок трудового персоналу. Вони прогнозують, що китайська економіка у доларовому еквіваленті випередить економіку США до 2028 року. Щоб утримувати високі позиції у рейтингу лідерів глобального економічного розвитку Китай поставив такі завдання: по-перше, здійснення цифровізації економіки і роботизації; по-друге, забезпечення перманентності освіти і квантового прориву; по-третє, реалізація блокчейн-концепції та стратегії подвійної циркуляції на внутрішньому ринку капіталів; по-четверте, створення цифрової версії юаня як альтернативи долару; по-п'яте, розвиток відновлювальної енергетики та інноваційних технологій виробництва; по-шосте, використання штучного інтелекту.

Ключові слова: Китай, глобальна конкурентоспроможність, китайська економіка, пастка Фуکیدіда, китайські мегатренди, цифрова економіка, стратегія подвійного обігу.

Питання глобальної конкурентоспроможності Китаю доцільно розглянути в історичній ретроспективі та хронологічній послідовності. Такий підхід дасть можливість вирішити такі завдання: по-перше, визначити основні детермінанти зростання китайської економіки; по-друге, досліджуючи такі інтегральні показники, як Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс легкості ведення бізнесу, Глобальний індекс інновацій, Міжнародний рейтинг цифрової конкурентоспроможності та Індекс глобальних фінансових центрів, показати високий рейтинг КНР серед держав світу; по-третє, ідентифікувати новітні ефективні механізми глобальної конкурентоспроможності Китаю.

Суперечливі відносини між США та Китаєм повертають дослідників до античних часів, наслідків Пелопоннеської війни між Афінами та Спартою, яку описав давньогрецький історик Фуکیدід у 431–404 роках до н. е. Відомо, що після перемоги над Персією Афіни стали могутньою морською державою та прагнули похитнути домінування Спарти. Проте зазнали поразки у Пелопоннеській війні, а Спарта закріпила своє домінування. Як наслідок, війна виснажила обидві держави та поглибила кризу полісної системи. Узагальнюючи досвід минулого, провідний аналітик Гарвардського університету Грехем Аллісон опублікував книгу *«Приречені на війну: Чи зможуть Америка та Китай уникнути пастки Фуکیدіда?»*, де обґрунтував неминучість війни двох конкуруючих держав через швидке економічне зростання Китаю та втрату США своєї могутності на світо-

вій арени [Graham 2017]. Такої ж думки дотримується професор Колорадського університету Стів Чан у своїй праці *«Пастка Фукідіда? Історична інтерпретація, логіка розслідування та майбутнє китайсько-американських відносин»*. Учений попереджає про важливість пошуку рівноваги та балансу сил між Китаєм та США [Chan 2020]. Натомість дослідник Пекінського університету Ху Бо не бачить для США загрози у Китаї та спростовує гіпотезу Грехема Аллісона. На думку автора, Китай має шанси вистояти проти США тільки у Західній частині Тихого океану. Цікавими є сучасні наукові розвідки американського спеціаліста з питань міжнародної економіки Чарльза Кіндлебергера [Kindleberger 2013]. Науковець бачить головну причину глобальної економічної кризи 1930-х у небажанні США взяти на себе роль світового гегемона. За логікою його дослідження після витіснення Великої Британії, яка тоді визнавалась передовою нацією, США так і не спромоглися забезпечити стабільність повоєнних міжнародних відносин. Учений попереджає, якщо Китай витіснить США, аналогічна ситуація може повторитись і з ним. Залишаючись вільним актором, могутній Китай не сприятиме міжнародному порядку.

На відміну від холодної війни між США і СРСР, де точилась боротьба за сфери економічного та ідеологічного впливу, нині США та Китай конкурують за технологічне домінування. У 2019 році американський уряд увів санкції проти китайських телекомунікаційних компаній “Huawei” та “ZTE” через загрозу безпеці комп’ютерної системи США. Політику санкцій підтримала Швеція та заборонила використання телекомунікаційного обладнання Huawei та ZTE у мережі 5G. Велика Британія повністю видалила устаткування Huawei з мережі 5G. Бельгія відмовилась від Huawei та вибрала Nokia. Японія ж не буде приєднуватись до плану Вашингтона щодо позбавлення китайських компаній доступу до сучасних телекомунікаційних мереж.

Американські дослідники увели у науковий обіг з 1990 року поняття *«китайська загроза»* (China threat), що означає зміну геометрії міжнародних відносин, посилення економічного потенціалу Китаю та загрози для глобального домінування США. Відомий політолог Збігнев Бжезінський, який був радником з національної безпеки американського президента Джиммі Картера, спрогнозував майбутні процеси зовнішньополітичної трансформації світу та відвів Китаю роль нового геополітичного суперника США. В умовах протистояння капіталістичних США та комуністичного СРСР найбільшу загрозу становила ланцюгова реакція *«ефекту доміно»*, яка могла розпочатись у країнах Південно-Східної Азії. Уперше цей ефект був розглянутий у 1954 році американським президентом Дуайтом Ейзенхауером. У теорії доміно він обґрунтував загрозу глобальній економічній та військовій гегемонії США через поширення на той час комунізму та розгортання антиколоніальних рухів [Arnold 1991]. Досить було одній країні в регіоні стати соціалістичною, як за нею слідували інші (див. рис. 1).

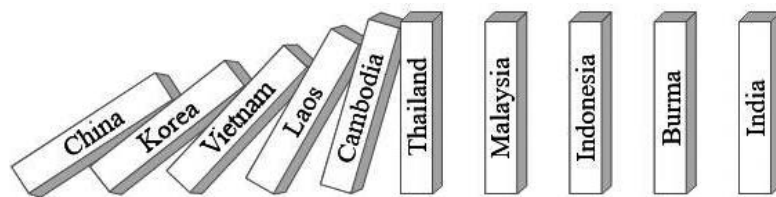

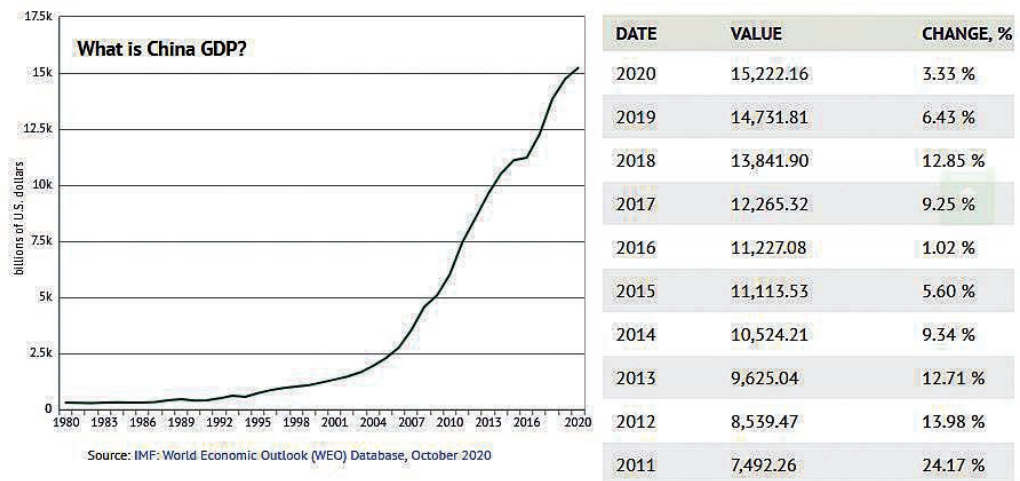
Рис. 1. Ланцюгова реакція «ефекту доміно»

Джерело: [Arnold 1991]

Зовнішня політика Китаю побудована на доктрині «три півночі, чотири моря», згідно з якою Китай має подолати «три півночі у чотирьох морях» (Північноатлантичний альянс, Росію і Північноамериканські Сполучені Штати). Натомість США вибрали стратегію А. Мехена, відому як «ланицюг анаконди», що блокує доступ Китаю до сировинних баз та ізолює його вихід до теплих морів на півдні. Залучення до НАТО країн Східної Європи та взяття під контроль регіону Близького Сходу остаточно замкне «кільце анаконди» [Вишнеvsька 2007].

Сучасним соціально-економічним трендом КНР присвячена книга 2012 року випуску відомого соціолога Джона Нейсбіта «Китайські мегатренди: 8 стовпів нового суспільства». У ній автор виокремив вісім шляхів розвитку китайського суспільства.

Перший стовп. Його основа – планова економіка, доповнення – ринкове регулювання. У 1978 році керівник Китаю Ден Сяопін проголошує курс на соціалістичну ринкову економіку, яка поєднує дві системи, планово-розподільчу та ринкову. Ефективність такого курсу демонструє динаміка зростання рівня ВВП країни на рисунку 2 [Кноета 2020].

Рис. 2. Динаміка зростання рівня ВВП Китаю з 1980 по 2020 рр.
Джерело: [Кноета 2020]

Другий стовп. Покращення добробуту китайського населення.

Третій стовп. Гнучка управлінська стратегія. Поширення децентралізованого управління. Уряд визначає політику, а громадяни створюють нові економічні інститути.

Четвертий стовп. Запровадження пілотних проектів, а за умови їх успіху поширення позитивного досвіду на всю територію країни.

П'ятий стовп. Побудова двох цивілізацій – матеріальної та духовної. Акцент на культурному розвитку Китаю та поширенні його культури за кордоном.

Шостий стовп. Китай – глобальний гравець, який посилює свої позиції на світовій арені, стає членом таких міжнародних організацій, як ООН, СОТ, БРІКС, АТЕС, ШОС, G20,

Сьомий стовп. Досягнення соціальної справедливості; збільшення кількості середнього класу як головної рушійної сили зростання.

Восьмий стовп. Інноваційний розвиток є пріоритетом для країни [Таран 2015].

Китайський учений Чжен Юннйань доповнює дослідження свого американського колеги Джона Нейсбіта та публікує у 2019 році книгу «Мегатренди: наступний крок Китаю» [Yongnian 2019]. У своїй науковій праці він ідентифікує майбутні перспективні тенденції розвитку країни, до яких належать:

- *трансформація економіки.* Державні підприємства повинні посилити комерціалізацію, бути відкритими та суспільно корисними;
- *підвищення якості вироблених товарів та послуг.* «Зроблено у Китаї» повинне асоціюватись з високими стандартами якості, а не з дешевою робочою силою;
- *започаткування нового тренду «Зібрано у Китаї»*, адже багато закордонних ТНК випускають свою продукцію саме на його території;
- *розгортання Четвертої промислової революції*, що супроводжується розвитком Індустрії 4.0, роботизації, діджиталізації та збільшенням інвестування у сфери Internet of Things (IoT) та Big Data;
- *реалізація ініціативи* голови КНР Сі Цзіньпіна «Один пояс, один шлях» (Belt and Road Initiative, BRI), що є найбільшим інфраструктурним проектом сучасності та відкриває нові шляхи співробітництва 127 країн-учасниць і 29 міжнародних організацій за системою win-win;
- *дотримання концепції економічного Шовкового шляху та морського Шовкового шляху XXI століття*, яка поширюється на Азію, Європу, Близький Схід, Африку та Латинську Америку.

Для визначення міжнародної конкурентоспроможності КНР доцільно звернути увагу на дослідження журналу “Fortune”, який опублікував у 2020 р. рейтинг топ-500 найбільших компаній світу *Fortune Global 500* [Fortune 2020]. За цим рейтингом уперше число китайських компаній (129) перевищило кількість американських (121). За допомогою *Індексу глобальних фінансових центрів (GFCI)*, який оцінює 111 міст за 5 параметрами, можна ідентифікувати глобальних лідерів, що впливають на світову фінансову сферу (див. рис. 3).

Centre	GFCI 28		GFCI 27		Change in	
	Rank	Rating	Rank	Rating	Rank	Rating
New York	1	770	1	769	0	▲ 1
London	2	766	2	742	0	▲ 24
Shanghai	3	748	4	740	▲ 1	▲ 8
Tokyo	4	747	3	741	▼ 1	▲ 6
Hong Kong	5	743	6	737	▲ 1	▲ 6
Singapore	6	742	5	738	▼ 1	▲ 4
Beijing	7	741	7	734	0	▲ 7
San Francisco	8	738	8	732	0	▲ 6
Shenzhen	9	732	11	722	▲ 2	▲ 10
Zurich	10	724	14	719	▲ 4	▲ 5

Рис. 3. Рейтинг GFCI світових фінансових центрів, 2020 р.

Джерело: [GFCI 2020]

Науковий аналіз даних рис. 3 дозволяє зробити висновок про лідируючі позиції Нью-Йорка (1-е місце) та Лондона (2-е місце). Проте очевидним є швидке розширення масштабів економічної діяльності й залучення великих інвесторів до азійських фінансових центрів – Шанхаю (3-є місце), Гонконгу (5-е місце), Сінгапуру (6-е місце), Шеньчженю (9-е місце). Для оцінки ефективності роботи фінансових центрів у 5 сферах (бізнес-середовище, людський капітал, інфраструктура, розвиток фінансового сектору та репутація) наводимо дані окремо по кожній з п’яти галузей конкурентоспроможності (див. рис. 4).

Rank	Business Environment	Human Capital	Infrastructure	Financial Sector Development	Reputational
1	New York	New York	New York	New York	New York
2	London	London	London	London	London
3	Hong Kong	Hong Kong	Tokyo	Shanghai	Singapore
4	Geneva	Luxembourg	Singapore	Singapore	Hong Kong
5	Chicago	Singapore	Hong Kong	Hong Kong	Tokyo
6	Singapore	Paris	San Francisco	Frankfurt	Shanghai
7	Amsterdam	Shanghai	Stockholm	Zurich	Geneva
8	Beijing	Chicago	Beijing	Beijing	Beijing
9	Shanghai	Tokyo	Shanghai	San Francisco	Zurich
10	Zurich	Beijing	Amsterdam	Paris	Toronto

Рис. 4. Ефективність роботи фінансових центрів у 5 сферах, 2020 р.

Джерело: [GFCI 2020]

Рейтинговий аналіз рис. 4 доводить, що Нью-Йорк та Лондон займають лідируючі позиції у всіх галузях, проте їх наздоганяє Гонконг (3-є місце у сфері бізнес-середовища і людського капіталу та 4-є місце у галузі інфраструктури і розвитку фінансового сектору). Шанхай, Пекін, Шеньчжень посіли перші 10 місць у різних сферах конкурентоспроможності.

Всесвітній економічний форум ідентифікує цифрові технології як ключовий двигун економічних перетворень, взаємодії бізнесу, уряду і суспільства [WDCR 2020]. У 2020 році був опублікований **Міжнародний рейтинг цифрової конкурентоспроможності** (*World Digital Competitiveness Ranking*), що спирається на три фактори.

Фактор I – знання (knowledge) охоплює нематеріальну інфраструктуру, яка необхідна для навчання та упровадження інноваційних технологій.

Фактор II – технологія (technology) визначає законодавчий ландшафт розвитку цифрових технологій.

Фактор III – майбутня готовність (future readiness) економіки до цифрових трансформацій.

Оцінюючи й порівнюючи показники держав за Міжнародним рейтингом цифрової конкурентоспроможності та здійснюючи їх ранжування, можна визначити переможців 2020 року, до яких належать США – 1-е місце, Сінгапур – 2-е місце, Данія – 3-є місце. Китай у цьому рейтингу посідає 16-е місце, піднявшись на 6 позицій порівняно з 2019 р. (див. рис. 5). Спеціалісти прогнозують, що Китай увійде до Топ-10 цифрових країн світу напередодні 2025 року.

Міжнародна група наукових аналітиків Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) у *Глобальному індексі інновацій* (*The Global Innovation Index, GII*) аналізує механізми інноваційної діяльності на підприємствах 131 країни світу за такими параметрами, як: людський капітал і знання, інститути, інфраструктура, рівень розвитку ринку та бізнесу, новітні технології, креативність [GII 2020]. Таблиця 1 наочно демонструє залежність інноваційного розвитку країни від рівня доходу громадян. Серед 131 держави світу Китай посів 14-е місце та увійшов до групи країн із середнім рівнем доходу (менше 32 тис дол. на рік). А лідерами інноваційного розвитку стали Швейцарія, Швеція та США.

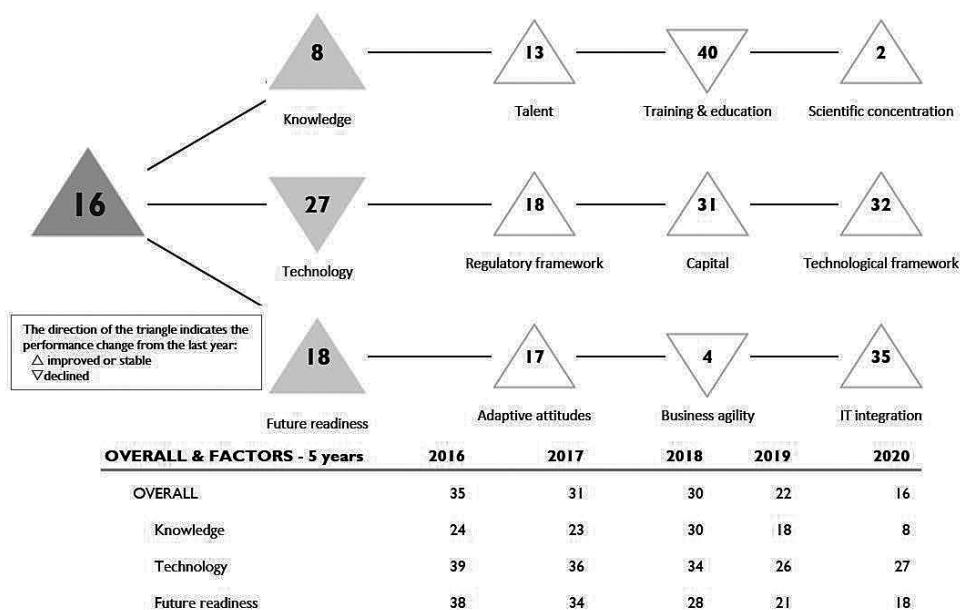

Рис. 5. Китай у Міжнародному рейтингу цифрової конкурентоспроможності
Джерело: [WDCR 2020]

Таблиця 1

Залежність інноваційного розвитку країни від рівня доходу, 2020 р.

Група країн з високим рівнем доходу, 49 країн		Група країн з середнім рівнем доходу, 37 країн		Група країн з доходом нижче середнього, 29 країн		Група країн з низьким рівнем доходу, 16 країн	
1. Швейцарія (1) 2. Швеція (2) 3. США (3) 4. Велика Британія (4) 5. Нідерланди (5) 6. Данія (6) 7. Фінляндія (7) 8. Сінгапур (8) 9. Німеччина (9) 10. Корея (10)		1. Китай (14) 2. Малайзія (33) 3. Болгарія (37) 4. Таїланд (44) 5. Румунія (46) 6. Росія (47) 7. Чорногорія (49) 8. Туреччина (51) 9. Маврикій (52) 10. Сербія (53)		1. В'єтнам (42) 2. Україна (45) 3. Індія (48) 4. Філіппіни (50) 5. Монголія (58) 6. Молдова (59) 7. Туніс (65) 8. Марокко (75) 9. Індонезія (85) 10. Кенія (86)		1. Танзанія (88) 2. Руанда (91) 3. Непал (95) 4. Таджикистан (109) 5. Малаві (111) 6. Уганда (114) 7. Мадагаскар (115) 8. Буркіна-Фасо (118) 9. Малі (123) 10. Мозамбік (124)	
Дохід на душу населення, тис. дол.							
>US\$32,000		<US\$32,000		<US\$15,000		<US\$6,000	
Топ-3 найбільш інноваційні економіки за регіонами							
Латинська Америка та Кариби	Північна Америка	Європа	Південно-Східна Азія, Океанія	Північна Африка і Західна Азія	Африка південніше Сахари	Центральна і Південна Азія	
Чилі Мексика Коста-Ріка	США Канада	Швейцарія Швеція Велика Британія	Сінгапур Корея Гонконг Китай	Ізраїль Кіпр ОАЕ	Маврикій Кенія Танзанія	Індія Іран Казахстан	

Джерело: [GII 2020].

За допомогою *Індексу глобальної конкурентоспроможності* Всесвітнього економічного форуму визначимо рейтинг Китаю за такими 12 параметрами, як: макроекономічна стабільність, споживчий ринок, соціально-трудові відносини, фінансова система, розмір внутрішнього ринку, якість інститутів, стан інфраструктури, рівень проникнення інформаційних технологій і сучасних комунікацій, сфера охорони здоров'я, якість освіти, динаміка бізнес-розвитку, здатність до інновацій (див. рис. 6).

China 28th /141

Рис. 6. Індекс глобальної конкурентоспроможності Китаю за 2019 р.

Джерело: [GCI 2020]

У 2019 році Китай посів 28-е місце серед 141 країни та став лідером серед економік країн БРІКС [GCI 2020]. Сильні сторони Китаю: величезний розмір ринку (100; 1-е місце), макроекономічна стабільність (98,8; 39-е місце) та інноваційні можливості (64,8; 24-е місце). Китай випереджає 25 країн-членів ОЕСР за розвитком ІКТ (78; 18-е місце). Тривалість життя населення становить у КНР 68,1 року, що на півтора року довша, ніж у США, та майже на 1 рік коротша за середнє значення по ОЕСР. Проте функціонування ринку праці (59,2; 72-е місце) потребує серйозних змін через недостатній захист прав робітників, низьку участь жінок у виробничому процесі, часті конфлікти у виробничих відносинах, скорочення заробітної плати, високі податки на працю та відсутність внутрішньої мобільності. До слабких сторін Китаю належить інфраструктура (36; 119-е місце) та соціальний капітал (43,3; 119-е місце).

Міжнародний рейтинг Ведення бізнесу "Doing Business – 2020" оцінює легкість започаткування бізнесу у 190 країнах світу за параметрами: реєстрація підприємств, отримання дозволу на будівництво, підключення до електромереж, найм робочої сили, реєстрація власності, кредитування, захист інвесторів, оподаткування, міжнародна торгівля, забезпечення виконання контрактів та платоспроможність. Китай у 2020 році посів 31-е місце (77,9). Він увійшов до 10 країн світу, які з 2018 по 2020 роки змогли швидко та ефективно спростити умови ведення бізнесу (див. рис. 7).

The 10 economies improving the most across three or more areas measured by <i>Doing Business</i> in 2018/19												
Economy	Rank	Change in DB score	Reforms making it easier to do business									
			Starting a business	Dealing with construction permits	Getting electricity	Registering property	Getting credit	Protecting minority investors	Paying taxes	Trading across borders	Enforcing contracts	Resolving insolvency
Saudi Arabia	62	7.7	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓
Jordan	75	7.6					✓		✓			✓
Togo	97	7.0	✓	✓	✓	✓	✓					
Bahrain	43	5.9		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tajikistan	106	5.7	✓				✓			✓		
Pakistan	108	5.6	✓	✓	✓	✓			✓	✓		
Kuwait	83	4.7	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		
China	31	4.0	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓
India	63	3.5	✓	✓						✓		✓
Nigeria	131	3.4	✓	✓	✓	✓				✓	✓	

Рис. 7. Топ-10 країн за Індексом легкості ведення бізнесу, 2020 р.

Джерело: [Doing Business 2020]

За Індексом легкості ведення бізнесу (див. рис. 8) покращилися китайські показники у реєстрації підприємств (27), отриманні дозволу на будівництво (33), підключенні до електромереж (12), захисті інвесторів (28), оподаткуванні (105), міжнародній торгівлі (56), забезпеченні виконання контрактів (5) та платоспроможності (51).

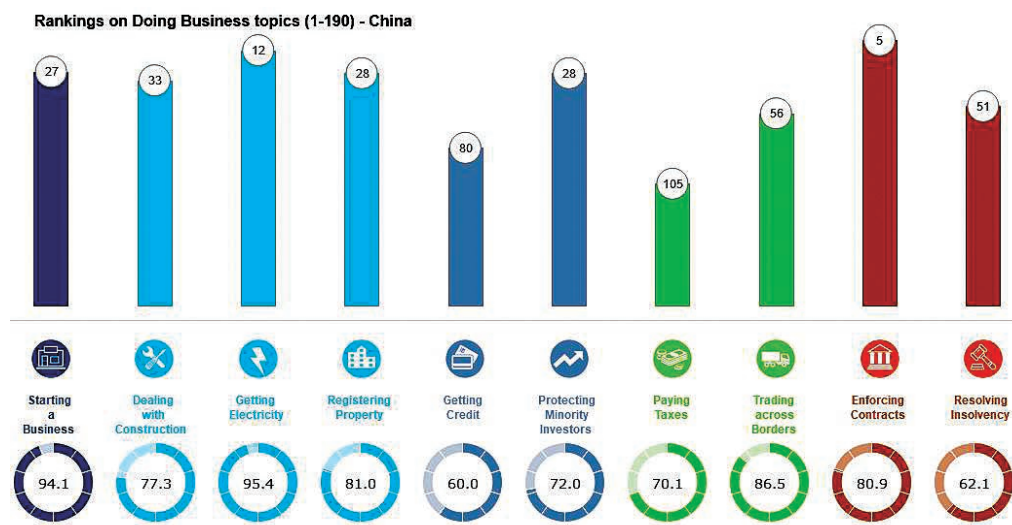

Рис. 8. Китай за Індексом легкості ведення бізнесу, 2020 р.

Джерело: [Doing Business 2020]

На думку аналітиків *Центру економічних і ділових досліджень (CEBR)*, Китай у 2028 році випередить США та стане провідною економікою світу [CERB 2020].

За прогнозами CEBR (див. рис. 9) американська економіка у період з 2022 по 2024 роки буде зростати на 1,9%. Далі її зростання сповільниться до 1,6%. Натомість Китай покаже щорічне зростання у 5,7% до 2025 року, а з 2026 по 2030 роки – у 4,5%.

Ranking out of 193	2005	2010	2015	2020	2021	2025	2030	2035
China	5	2	2	2	2	2	1	1
United States	1	1	1	1	1	1	2	2
India	13	9	7	6	6	5	3	3

China	2005	2010	2019	2020	2021	2025	2030	2035
GDP, local currency bn (constant prices)	27,734	47,373	89,583	91,242	98,085	120,591	150,449	181,894
GDP, USD bn (constant prices)	2,822	6,762	13,817	14,059	15,162	19,391	26,365	34,919
GDP, USD bn (current prices)	2,290	6,034	14,402	14,861	16,380	22,556	33,718	49,108
Rank	5	2	2	2	2	2	1	1

Рис. 9. Динаміка розвитку Китаю до 2035 р.

Джерело: [CERB 2020]

Швидкому економічному зростанню Китаю сприяла політика «чотирьох модернізацій», яку у 1978 році проголосив лідер КПК Ден Сяопін. Реформування зазнали галузі національної оборони, сільського господарства, промисловості, науки. Були поставлені стратегічні завдання: *по-перше*, до 2010 р. збільшити валову продукцію промисловості та сільського господарства, забезпечити населення нормальними умовами життя; *по-друге*, здійснити технологічний прорив до 2021 р., налагодити відносини з країнами-сусідами; *по-третє*, стати світовим лідером до 2049 р. та перетворити Китай на високотехнологічну країну. Головним було правильно розставити **пріоритети китайської влади у внутрішній та зовнішній сферах**:

1. **Нагодувати людей, адже людина понад усе**, збільшити кількість робочих місць, покращити умови праці.

2. **Одягнути громадян**, забезпечити дешевим та доступним одягом.

3. **Одягнути увесь світ**. Через дешевизну робочої сили і доступні ресурси великі ТНК виробляють або комплектують свою продукцію на території Китаю. Плюси отримують ТНК, економлячи на собівартості товару, а також Китай, збільшуючи кількість робочих місць, закордонних інвестицій, зростання ВВП країни. Інтерес до закупівлі китайських товарів та послуг виникає як у великих компаній, приватних підприємців, так і у простих громадян. Популярністю користується продукція компаній Huawei, Xiaomi, OnePlus, Lenovo, MEIZO, TP-LINK. Компанії, які мають виробничі потужності у Китаї, – Cerruti 1881, Coccinelle, Furla, Ermenegildo Zegna, Patrizia Pepe, Roberto Cavalli, Valentino, Rifle. Слід також згадати про роздрібну торгову платформу AliExpress, яка присутня у більш ніж 220 країнах і регіонах. Майданчик пропонує покупцям різні категорії товарів, серед яких – ювелірні вироби, одяг, товари для будинку, електронні пристрої.

4. **Нагодувати увесь світ**. Китай з 1973 року – член ФАО (**Food and Agriculture Organization, FAO**). Вони співпрацюють у галузях продовольчого та сільськогосподарського розвитку, включаючи інноваційну інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва, активізацію екосистем та біорізноманіття, зменшення бідності та збільшення глобального здоров'я [FAO 2020]. Нині Китай – друга за величиною економіка світу, яка використовує власні досягнення для боротьби з голодом та бідністю в інших країнах. У 1996 р. КНР

розпочала спеціальний проєкт у рамках *Програми співпраці Південь-Південь (SSC) ФАО*, де обмінюється своїм досвідом реформ у галузі сільського господарства та продовольчої безпеки (див. рис. 10).

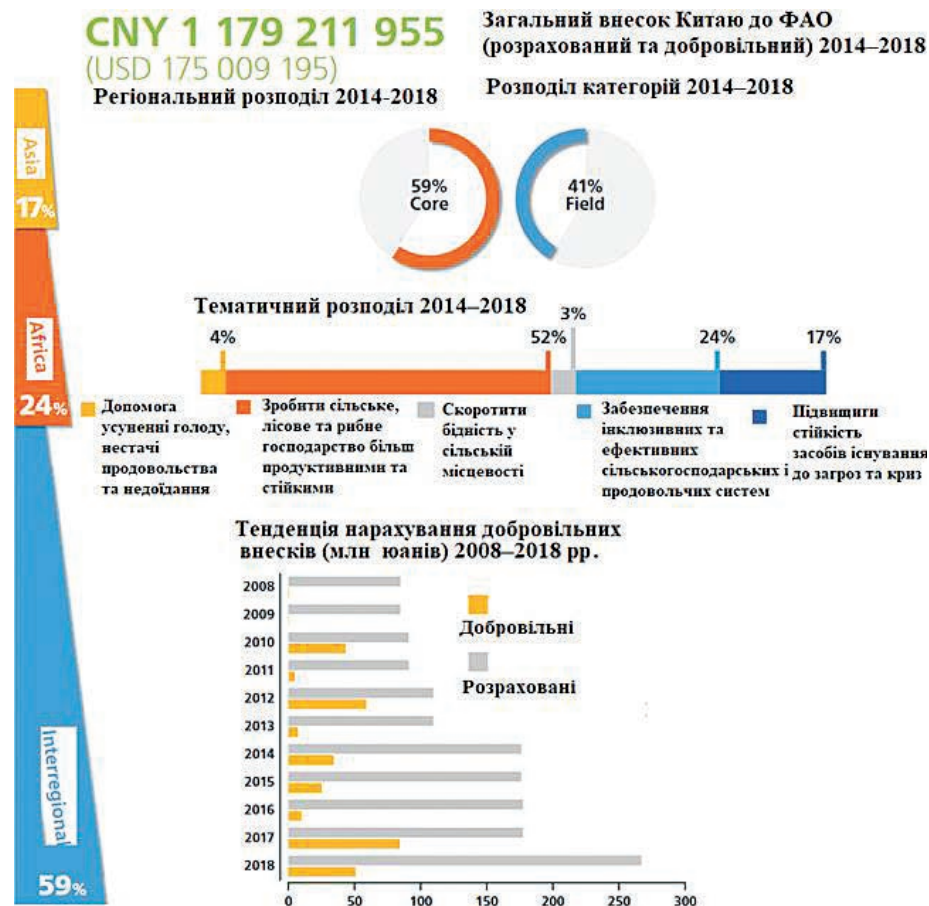

Рис. 10. Співпраця Китаю та ФАО, 2014–2018 рр.

Джерело: [FAO 2020]

Станом на 2020 рік країною було надано 539 млн юанів (80 млн дол.) на підтримку зусиль ФАО щодо подолання бідності та підвищення продовольчої безпеки за рахунок досвіду Китаю.

В узагальнюючих висновках слід назвати новітні ефективні механізми глобальної конкурентоспроможності Китаю:

- *цифровізація економіки і суспільства*, застосування цифрових технологій для оптимізації бізнес-процесів. Трендом *Четвертої промислової революції* є проникнення цифрових технологій в економіку;

- *цифрова версія юаня як альтернатива долару*. Нова китайська цифрова валюта базується на блокчейн-технології;

- *стратегія подвійного обігу, подвійної циркуляції грошових потоків на внутрішньому і зовнішньому рівнях*. Результативність цієї інноваційної стратегії полягає у збільшенні прозорості внутрішніх банківських операцій, фінансових транзакцій, бізнес-процесів та у розширенні доступу іноземців до ринків капіталу КНР;

– *роботизація* як відповідь не тільки на глобальні демографічні зміни, але й на світову економічну кризу, пов'язану з пандемією. Ситуація з пандемією доводить, що роботи можуть звільнити працівників від фізичного навантаження та забезпечити безперервне виробництво;

– *відновлювальна енергетика* стає світовим трендом. Актуалізує питання її використання, роботизація, ефективний розвиток якої залежить від нових джерел енергії;

– *перманентність освіти та штучний інтелект* мають найбільший потенціал кардинально змінити суспільне життя, зробивши його ефективнішим та продуктивнішим;

– *квантовий стрибок*, прорив у розвитку квантової обчислювальної техніки, яка знаходиться у зародковому стані. На будівництво національної квантової лабораторії Китай виділив 10 млрд дол.

У сучасних турбулентних умовах використання інноваційних технологій, поєднання цифрового і матеріального аспектів виробництва, венчурне інвестування в освіту й науку відіграють вирішальну роль у підвищенні конкурентоспроможності як на рівні підприємств, так і держави загалом. Принципово важливо не забувати про етичну сторону використання штучного інтелекту, створення нового типу машин, недопущення їх негативного впливу та шкоди людству. Як ніколи, нині актуальна розробка та ратифікація країнами Меморандуму про збереження і непорушність гуманістичних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

Вишневська І.Г. Військовий потенціал США і Китаю: протистояння. *Сходознавство*. 2007. № 39/40. С. 24–34.

Нейсбит Дж. Китайские мегатренды: 8 столпов нового общества. Москва : Астрель, 2012. 317 с.

Таран М.А. Піднесення Китаю: творення гармонії чи породження конфлікту? *Східний світ*. 2015. № 2. С. 131–139.

Arnold J. *The First Domino: Eisenhower, the Military, and America's Intervention in Vietnam* Hardcover. Chicago: William Morrow & Co. 1991. 444 p.

Doing Business, available at: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/688761571934946384/pdf/Doing-Business-2020-Comparing-Business-Regulation-in-190-Economies.pdf> (accessed 27 January 2021).

FAO, available at: <http://fao.org/3/ca4948en/ca4948en.pdf> (accessed 27 January 2021).

Fortune Global 500, available at: <http://fortune.com/global500/2015/search/> (accessed 27 January 2021).

CERB, available at: <http://cebr.com/service/macroeconomic-forecasting> (accessed 27 January 2021).

Chan S. *Thucydides's Trap?: Historical Interpretation, Logic of Inquiry, and the Future of Sino-American Relations* Hardcover. Michigan : University of Michigan Press, 2020. 268 p. GCI, available at: http://3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (accessed 27 January 2021).

GFCI, available at: http://longfinance.net/media/documents/GFCI_28_Full_Report_2020.09.25_v1.1.pdf (accessed 27 January 2021).

GI, available at: <https://globalinnovationindex.org/Home> (accessed 27 January 2021).

Graham A. *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?* London : Scribe, 2017. 364 p.

Kindleberger C.P. *The World in Depression 1929–1939*. California : University of California Press, 2013. 336 p.

Knoema, available at: <https://knoema.ru/atlas/Китай/ВВП> (accessed 27 January 2021).

WDCR, available at: <https://imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-digital-competitiveness-rankings-2020/> (accessed 27 January 2021).

Yongnian Z. *Megatrends: Next step of China Beijing*. Dongfang: The Eastern Publishing Co. Ltd, 2019. 533 p.

REFERENCES

Vyshnevs'ka I.H. (2007), “Viys'kovyy potentsial SShA i Kytayu: protystoyannya”, *Skhodoznavstvo*, Vol. 39/40, pp. 24–34. (In Ukrainian).

Neysbit Dzh. (2012), “Kitayskiye megatrendy: 8 stolpov novogo obshchestva”, *Astrel'*, Moskva. (In Russian).

Taran M.A. (2015), “Pidnesennya” Kytayu: tvorennya harmoniyi chy porodzhennya konfliktu?”, *Skhidnyy svit*, Vol. 2, pp.131–139. (In Ukrainian).

Arnold J.(1991), “The First Domino: Eisenhower, the Military, and America's Intervention in Vietnam Hardcover”, William Morrow & Co, Chicago.

Doing Business (2020), available at: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/688761571934946384/pdf/Doing-Business-2020-Comparing-Business-Regulation-in-190-Economies.pdf> (accessed 27 January 2021).

FAO (2020), available at: <http://fao.org/3/ca4948en/ca4948en.pdf> (accessed 27 January 2021).

Fortune Global 500 (2020), available at: <http://fortune.com/global500/2015/search/> (accessed 27 January 2021).

CERB (2020), available at: <http://cebr.com/service/macroeconomic-forecasting/> (accessed 27 January 2021).

Chan S. (2020), “Thucydides's Trap?: Historical Interpretation, Logic of Inquiry, and the Future of Sino-American Relations Hardcover”, University of Michigan Press, Michigan.

GCI (2019), available at: http://3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (accessed 27 January 2021).

GFCI (2020), available at: https://longfinance.net/media/documents/GFCI_28_Full_Report_2020.09.25_v1.1.pdf (accessed 27 January 2021).

GII (2020), available at: <http://globalinnovationindex.org/Home> (accessed 27 January 2021).

Graham A. (2017), “Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?”, Scribe, London.

Kindleberger C.P. (2013), “The World in Depression 1929–1939”, University of California Press, California.

Knoema (2020), available at: <http://knoema.ru/atlas/Китай/ВВП> (accessed 27 January 2021).

WDCR (2020), available at: <https://imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-digital-competitiveness-rankings-2020/> (accessed 27 January 2021).

Yongnian Z. (2019), “Megatrends: Next step of China Beijing”, The Eastern Publishing Co. Ltd, Dongfang.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2021